

CITIȚI ÎMPREUNĂ CU COPILUL DUMNEAVOASTRĂ

"Copii vor învăța dragostea de carte în brațele părinților lor"

(Emille Buchwald)

MEDITAȚI

- Când erați copil, v-a citit cineva zi de zi, seara de seară?
- Care era cartea Dvs. preferată?
- Acum Dvs. îi citiți copilului? De ce?
- Cine din familia Dvs. îi citește mai des copilului?
- Este sau nu în familia Dvs. cititul un cult?

INFORMAȚI-VĂ

Cititul cu voce tare e la fel de important pentru dezvoltarea unui copil ca și jocul! El are un rol fundamental în dezvoltarea emoțională și intelectuală și în deprinderea abilităților de comunicare și interacțiune, îmbogățind cunoștințele lui despre lumea care îl înconjoară și cu expresii/cuvinte care nu sunt folosite în limbajul de zi cu zi. Totodată, cititul încurajează creativitatea, imaginația și descoperirea unor soluții pentru rezolvarea diferitelor situații.

O imagine cu care părinții ar trebui să se obișnuiască în interacțiunea cu cartea ar consta în: copilul așezat confortabil în brațele mamei sau tatălui, părintele care îi citește, cu cartea ridicată în fața ochilor, astfel încât bebelușul/copilul să vadă. Copilul înțelege în felul său cele citite de adult, diferit de sensul care îl dă ultimul unui concept, dar important în această activitate e **complexul de căldură, de confort, de iubire, de sunete și imagini** ce creează un tot întreg care va rămâne în amintirea bebelușului/copilului și se va întări permanent, pe măsură ce părinții/îngrijitorii îi citesc și pe măsura ce el va începe să identifice imaginile și să construiască legături între imagini și cuvinte.

MESAJE DE BAZĂ

1. Vârsta preșcolară este cea mai propice pentru a obișnui copilul cu cărțile, pentru a-i deschide apetitul pentru ele, pentru a forma un viitor cititor. În nici un caz nu este prea devreme, așa cum mulți părinți tind să creadă.
2. Atitudinea pozitivă față de carte, interesul pentru ea și plăcerea de a citi a adultului sunt esențiale pentru a-i oferi un model de urmat copilului. Felul în care familia pune cartea în valoare are o importanță majoră asupra atitudinii copilului față de carte, de școală și de învățământ în general. Anume în preșcolaritate se clădește fundamentul dragostei de carte și de citit.
3. Cititul cărților cu voce tare este o modalitate minunată pentru a-i ajuta copilului să se învețe să citească. În afară de aceasta, activitatea dată este sursă de satisfacție și pentru

- copil, și pentru părinți/ îngrijitori.
4. Cărțile trebuie însă alese cu grijă pentru a i se potrivi copilului, unele pot fi grele pentru micuți, în timp ce altele îl pot plictisi.
 5. Copilul trebuie să primească satisfacție din citit. Nu este necesar să insistați ca micuțul să știe pe de rost literele, cifrele, culorile, formele geometrice sau cuvintele. Este preferabil să transformați învățarea în joacă și să găsiți modalități de a stârni curiozitatea și interesul copilului. Copiii care iubesc cărțile învață să citească mai repede. Lectura poate deveni o activitate foarte specială pentru dvs. și copilul dvs.

ACȚIONAȚI / CE PUTEȚI FACE LA MODUL CONCRET?

- **Începeți să le citiți copiilor cât mai devreme** de când sunt mici, ba chiar de când se află în burta mamei. Așa se învață cu vocea mamei sau a viitorului tătic. Sau dacă sunteți bunică/bunic - și cu vocea caldă și blândă a bunicii/bunicului. Apoi vin cărțile cu poze și cuvinte pe care ei le pot ronțai sau uda în cadă.
 - **Creați un spațiu și un mediu potrivit pentru citit!** Cititul înseamnă un moment special din zi, așa că încercați să fiți într-un loc liniștit. Înainte de a deschide cartea și de a începe să-i citiți copilului, așezați-vă comod într-un spațiu care înlesnește lectura. Este important ca în cameră să fie liniște și să nu existe nici-o sursă de distragere a atenției copilului (televizor inclus, calculator, radiou, jucării etc.). Stați pe pat sau pe canapea, astfel încât să aveți o poziție confortabilă și relaxantă, să fie destul loc și pentru copil ca să vă vadă fața când îi citiți și imaginile din carte.
 - **Citiți regulat, în fiecare zi, chiar la aceeași oră.** Citind aceeași carte (poveste) de mai multe ori, poate părea plictisitor pentru Dvs., dar pe copii îi ajută la dezvoltarea memoriei și a limbajului. Copiii învață cel mai bine prin repetiție. *Transformați lectura într-o activitate zilnică.* Citiți-i copilului înainte de culcare. Încercați să programați "ora de lectură" cam în același moment, în fiecare zi sau în orice alt moment al zilei, la dorința lui. Cititul înseamnă 10-15 minute în diferite momente ale zilei sau 2-3 cărțile. O puteți face înainte de culcare ca parte din ritual, seara după cină cu toată familia sau ori de câte ori vreți să țineți copilul liniștit pentru câteva minute. Este o minunată alternativă pentru televizor. Citiți seara înainte de somn. După o zi agitată, vine cu nerăbdare momentul poveștii de seară... Lăsați copilul să aleagă povestea, iar voi citiți pe roluri, bineînțeles să intervină și copilul - doar le șie pe de rost. Lăsați să se alătore și copiii mai mici sau mai mari, care vor asculta și ei povestea și vor participa cu cititul. Aceste momente nu se vor întoarce niciodată, așa că profitați de ele!
- **Sfaturi utile privind citirea împreună cu copilul Dvs. CE POTI FACE CA PĂRINTE?**
- **Oferiți bebelușului/copilului mic cărți** colorate numai pentru a le studia și a se familiariza cu ele. Arătați-i coperta. Explicați-i despre ce este cartea.
 - **Arătați-i copilului cuvintele.** În timp ce citiți, mișcați degetul de-a lungul textului citit - astfel copilul va învăța să citească de la stânga la dreapta și de sus în jos;
 - **Antrenați-i auzul**, punându-i casete cu povești, indiferent dacă este atent la ele sau nu.
 - **Uitați-vă împreună pe cărți și adresați-i copilului întrebări** simple legate de poze sau text: „Ce-i asta?”, „Ce face...?”, „De ce?”, „Ce se va întâmpla mai departe?”, etc. Comentați imaginile.

- **Lăsați copilul să vă pună întrebări** pe marginea textului.
- **Memorați** poezii, texte mici împreună. Chiar și cei mai mici copii pot memoriza unele secvențe de text.
- **Lăsați copilul să întoarcă filele.** Bebelușii au nevoie de cărți cu file foarte groase și de ajutor la răsfoit, dar este posibil ca bebelușul să fie în stare să se descurce singur!
- **Distrați-vă**, înviorați textul! Vorbiți pe vocil eroilor, gesticulați în timp ce citiți.
- **Agățați** prin casă cartonașe de genul : "Baie" sau "Dormitorul parinților" și citiți-le împreună cu copilul cu regularitate.
- **Ajutați-l să se bucure** de pe urma a ceea ce îi citiți. Spuneți-i de la început că vă poate întreba orice atunci când nu înțelege ceva sau vre-un cuvânt. Aveți răbdare și explicați-i cuvintele pe care nu le înțelege, precum și morala fiecărei povești și lecția de viață pe care trebuie să o extragă din ea.
- **Vorbiți-i într-un limbaj înțeles** de către copil, asociind și cu întâmplări din viața lui! Va înțelege mai ușor!
- **Ajutați-l pe copil să facă legături cu experiențe reale!** Dacă alegeți cărțile din care micuțul poate învăța anumite lecții de viață, atunci **puneți-l să se gândească** dacă el a trecut prin acea experiență. De exemplu, dacă tema cărții este *generozitatea*, întrebați-l *dacă el a dăruit vreodată unui copil mai puțin norocos ca el o jucărie, carte și dacă nu, de ce.*
- Dacă seara urmează să-i citiți o carte, îl **puteți întreba** încă din timpul zilei ce poveste i-ar plăcea să asculte: cu zâne, prinți și prințese sau cu fermieri, animăluțe, mașini sau roboți etc.
- **Conversați** cu copilul pentru a verifica dacă a înțeles ceea ce i-ați citit: *propuneți-i să caracterizeze personajele (cuminte, harnic, etc) și să se regăsească în unul din ele, despre ce crede că face un fermier, ce animale știe și faceți legătură cu respectiva carte, legate de un nume, un oraș prin care se perindau personajele, despre ce crede el despre ce se întâmplă, de ce se întâmplă etc.* Întrebați-l ce a înțeles din poveste sau ce ar fi făcut el dacă era în pielea altui personaj. Lăsați-l să continue în stilul personal povestea. S-ar putea să fiți surprins de rodul imaginației lui.
- Dacă micuțul Dvs. are o poveste preferată sau personaje preferate, **alegeți** acele **cărți** care sunt scrise în jurul acesteia/acestora sau care au legătura cu ea/ei. De exemplu: copilului îi place să-i citiți doar povestea *Gogoașa*. Treptat introduceți și alte cărți unde se regăsesc eroii poveștii sau care se aseamănă, ca subiect, cu povestioara lui favorită. Dacă vi se pare că nu-i este interesant, nu insistați în momentul acela. Încercați mai târziu sau a doua zi din nou.

➤ **După ce ați terminat de citit:**

- **Aplicați noile noțiuni și cuvinte învățate.** Dacă copilul Dvs. a învățat cuvinte/termeni noi dintr-o poveste, ajutați-l să le adauge în vocabularul lui și să nu le uite, folosindu-le în situații curente. De exemplu dacă i-ați vorbit despre un personaj gigant sau un uriaș, atunci folosiți-vă de termen când îi dați să bea sucul de fructe, sau laptele spunându-i: „...și acum bem un pahar gigant sau uriaș de suc/lapte...”; când îi cereți să se urce pe un scaun sau pe pat: „...ne urcăm pe un scaun gigant, pe un pat uriaș...; mai știi că am vorbit despre ce înseamnă gigant sau uriaș?” .
- **Desenați împreună povestea!** Cel mai bun mod de a-l ajuta să înțeleagă și mai bine povestea

și de a se apropia de lumea cărților este să încercați împreună să redați conținutul poveștii prin desen. Așa cum vă pricepeți și cum puteți! Important e mesajul, nu frumusețea picturii!

REȚINEȚI:

Nu uitați nici o clipă că, băiatul sau fata, copilul Dvs., nu trebuie obligat să citească, altfel va ajunge să considere că lectura e o pedeapsă. Ajutați-l să-și creeze o mică bibliotecă proprie, cu cărți diverse care vor sta la el în cameră, lângă jucării și alte obiecte la care ține, să doarmă cu cartea sub pernă, dacă vrea. Lăsați-l să își facă propriile semne de carte, nu-i băgați în cap faptul că o carte e un lucru scump.

➤ **Alegeți cărți potrivite pentru vârsta copilului.**

Cărțile pentru copiii până la **3 ani** au pagini și cuvinte puține, sunt viu ilustrate cu imagini clare care reprezintă flori, animale, pasări, pe care poate să le recunoască prin comparație cu cele din mediul înconjurător. Acestea conțin texte sau poezioare rimate ușor de înțeles și de memorat de către copii. Cărțile pentru cei mici sunt cu coperta și foile cartonate pentru a rezista mai mult timp și a da posibilitate copilului să le răsfoiască mai ușor. Copiii mici iubesc culorile. Cartea fără imagini, simplă nu-i va atrage atenția copilului și nu va fi interesat să o deschidă. Cumpărați sau împrumutați cărți care conțin o mulțime de imagini colorate, cărți în volum/3D care vor stârni copilului curiozitatea și mai târziu interesul pentru lectură.

Între **4-5 ani**, citiți-i copilului cărți cu versuri, ușor de memorat; apoi, puteți folosi cărți cu texte și cu conținut în care predomină elementele fantastice, basme cu zâne sau zmei înaripați, feți-frumoși sau balauri cu șapte capete. Interpretați textele și ilustratele, astfel încât copilul să stabilească o legătură între conținut și imagine, pe de o parte, iar pe de altă parte, să nu rămână cu impresia că există în realitate zâne, zmei, balaur; explicați-le acest fapt ori de câte ori este nevoie. Alegeți cărți cu imagini atractive, viu colorate, cu desene de colorat din care se desprind și aspecte educative pentru formarea deprinderilor igienico-sanitare, de comportare civilizată.

Copiii între **5-6/7 ani** pot face unele generalizări și abstracții și pot înțelege explicațiile date. Încep să manifeste interes nu doar pentru cărțile cu povești, ci și pentru cărți cu conținut enciclopedic, din viața plantelor și a animalelor, cu teme științifice. Copiii sunt atrași de povestirile istorice care prezintă faptele de vitejie ale stramoșilor noștri.

➤ **Confecționați cărți:**

Puteți să încurajați dragostea copilului față de carte, citit și scris, ajutându-l să-și confecționeze propriile cărți dintr-un album, un caiet sau din câteva foi împăturite în jumătate, capsate sau cusute la mijloc cu o panglică sau sfoară decorativă. Iată câteva sugestii privind confecționarea de sinestător a cărților:

- **Cartea mea.** Includeți desene sau fotografii ale rudelor, prietenilor, animalelor de casă, jucăriilor, dormitorului, obiectelor preferate, zilelor de naștere sau altor sărbători, bucatelor preferate.
- **Subiecte preferate.** Decupați din reviste și ziare fotografii la o anumită temă preferată: mașini, animale, mâncare.
- **Forme și culori.** Adunați imagini ale obiectelor de diferită formă. Grupați pe pagină obiectele de aceeași formă. Folosiți aceeași strategie și pentru diferite culori.

- **Povestiri.** Dacă copilul manifestă interes față de scris, ajutați-l să compună o istorioară și scrieți-o. În continuare, copilul poate să illustreze propria istorioară.

➤ **Alcătuți istorioare.** Nu este nevoie de talent inedit sau imaginație extraordinară pentru a alcătui istorioare pe placul copilului. Puteți începe de la un desen sau o fotografie. Răspunsurile copilului pot fi îmbinate pentru a forma un text coerent. Multor copii le plac alegoriile despre ei înșiși și povestirile despre ceea ce făceau părinții lor când erau mici, ca ei. Puteți chiar să rugați copilul să vă ajute: „Cum crezi, ce s-a întâmplat apoi?” orice incident, cât de mic, poate fi transformat într-o istorioară de familie. Dacă povestiți o istorioară fără sfârșit, de fiecare dată puneți punct în episod la momentul cel mai interesant. Copilul va dori să afle cât mai curînd ce urmează...

➤ **Înconjurați copiii cu cărți!** Pentru a le dezvolta dragostea pentru lectură, amenajați copiilor, în camera lor, un loc special pentru citit, desen/pictură, scris, o masă de lucru și o etajeră sau poliță, dulap pentru cărți, dacă nu chiar o bibliotecă a lor, în care se vor grupa separat cărțile cu povestiri care înfățișează plante, animale; separat cărțile de colorat, basmele, povestirile fantastice, enciclopediile. Mai târziu, după ce vor învăța să citească, copiii pot aranja cărțile astfel: povestiri, basme, romane de aventură, povestiri științifico-fantastice, dicționare, enciclopedii. Așezate în felul acesta, copilului îi va fi mai ușor să găsească cartea dorită și astfel se deprinde cu cartea și i se formează, în mod treptat, și gustul pentru lectură. Învățați/deprindeți copiii să facă diferență între cărțile pentru desenat/colorat și celelalte cărți ce trebuie păstrate curate.

➤ **Fiți un exemplu bun pentru copil** și lăsați-l să vadă că și Dvs. citiți cărți de bucate, reviste, ziare, romane, enciclopedii, culegeri de poezii și ghicitori etc. Vorbiți despre cărțile sau articolele pe care le-ați citit. Cel mai potrivit ar fi la cină, când toată familia e de față și pot participa la discuție. Arătați cât de mult v-a plăcut și scoateți în evidență, cât de important a fost că ați citit acea poveste, povestire, fabulă ÎMPREUNĂ.

➤ **Lăsați copiii să aleagă cărțile!** Pe măsură ce copilul crește, este recomandabil să-l implicați într-un proces și mai important – alegerea cărților! La vârsta preșcolară, iar mai târziu și în clasele primare, copilul are deja opinii, știe deja ce îi place și ce nu, și vrea să facă alegeri. Este momentul să-l învățați plăcerea de a cumpăra cărți, de a vizita librării și biblioteci.

- Mergeți cu el la librărie și lăsați-l să-și aleagă el o carte, va fi foarte interesat să o răsfoiască acasă. Doar e cartea lui, aleasă de el. Răsfoiți cartea împreună și explicați-i despre ce este vorba în carte.
- Alegeți (cumpărați, când va fi posibil) cărți în care apare numele lor. Aceasta este o tactică potrivită pentru încurajarea cititului!
- Faceți schimb de cărți cu prietenii copilului - vor fi foarte bucuroși să vorbească despre un personaj pe care îl cunosc cu toții.
- Dacă nu ați mai mers la bibliotecă (există și astfel de cazuri) și atunci când va fi posibil, mergeți împreună și descoperiți lumea magică a cărților. Duceți-l la raftul potrivit, care are cărți pentru vârsta lui, și lăsați-i libertatea de alegere. Alegeți-vă și pentru Dvs. ceva de citit de la bibliotecă, librărie, să vă vadă că vă place să faceți asta.
- Cu orice ocazie (Crăciun, Paște, zi de naștere, sărbătorirea unui succes, etc) faceți-i cadou o carte ca parte din cadoul mai mare.
- Faceți-i cadou o carte așa, pur și simplu, fără nici un motiv solid, pentru a ilustra printr-o

poveste o întâmplare din viața reală. De exemplu, o carte despre o prietenie solidă, despre minciună și consecințele ei, despre lăcomie și urmările ei etc.

- Abonați-vă la ziare și reviste și abonați și copilul la una din revistele pentru ei. Citiți-le împreună imediat cum le primiți.

Rețineți !

Ca si parinte, sa citesti pentru copil este unul dintre cele mai importante lucruri pe care le poti face pentru a-l pregatii pentru o dezvoltare armonioasa si pentru a-l ajuta sa descopere lumea din jurul lui.

REFLECTAȚI

- *De ce este important să se citească zilnic copiilor, chiar de la vârste foarte mici?*
- *Când și cum anume trebuie să se citească copiilor?*
- *Ce cărți sunt recomandate copiilor de diferite vârste?*
- *Ce condiții ar trebui să se respecte în cititul cărților cu copiii?*

DECIDEȚI PENTRU Dvs.

- *Cum credeți, copilul Dvs. trebuie să aibă o bibliotecă a sa? Ce trebuie să faceți pentru aceasta?*
- *Ce trebuie să schimbați în atitudinea și comportamentul Dvs. în legătură cu cititul cu voce tare pentru copil?*

Informație suplimentară poate fi accesată pe site-ul MECC, link-ul <https://mecc.gov.md/ro/content/resurse-pentru-parinti-educatia-timpurie>

Recomandări metodice: cum aplicăm suportul informațional (pentru formatorii locali și eucatorii parentali)

1. Sugați-le părinților să nu compare copiii din familie, sau cu ai prietenilor cu referire la cititul de la o vârstă timpurie.
2. Nu permiteți, categoric, părinților să certe, să eticheteze, să pedepsească copilul în cazul în care acesta nu dorește să citească, să răsfoiască cărți. În felul acesta copilul nu va învăța mai repede să citească ci, dimpotrivă, va dezvolta o repulsie față de carte.
3. Sugați-le părinților să nu impună copilul să citească, dar să-l încurajeze, motiveze pentru a citi.
4. Explicați-le părinților/ îngrijitorilor că un copil se va învăța să citească doar într-o activitate COMUNĂ cu părintele/ îngrijitorul.

Citiți ÎMPREUNĂ cu copilul.

5. Sugați-le părinților că învățatul literelor separat încă nu înseamnă că copilul știe să citească sau va învăța să citească în curând. Copilul mic învață să citească mai bine dacă citește

- cuvântul în întregime: mac, sat, mama, Ionel etc.
6. Sugați-le să pună etichete (ca la grădiniță) pe obiectele din casă/curte (mobilier, vase, tacâmuri, obiecte de vestimentație etc.) – în felul acesta copilul va învăța mai repede și mai trainic să citească.
 7. Amintiți-le părinților/ îngrijitorilo că pot accesa site-ul MECC pentru informații suplimentare referitoare la ce cărți sunt potrivite la diferite vârste și cum să le citească copiilor mici în funcție de vârsta acestora (în Programe de educație parentală, Modulul 3. Educația copilului).